

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Komparativní analýza dvou překladů knihy *Mary Poppinsová* od P. L. Traversové

(Bakalářská práce)

2024

Marie Káčová

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky**

Komparativní analýza dvou překladů knihy Mary Poppinsová od P. L. Traversové
Comparative Analysis of Two Translations of the Book Mary Poppins by P. L. Travers

(Bakalářská práce).

Autor: Marie Káchová

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Josefína Zubáková, Ph.D.

Anotace: Tato bakalářská práce se zabývá komparativní analýzou dvou překladů knihy Mary Poppinsová od P. L. Traversové. První analyzovaný překlad vytvořený manželi Horákovými byl vydán roku 1975, druhý analyzovaný překlad vytvořený Evou Ruxovou byl vydán roku 1987. Cílem je podle několika parametrů analyzovat překladatelské strategie výše zmíněných překladatelů a zhodnotit, či překladatelská řešení se pro dětské čtenáře jeví jako vhodnější.

Klíčová slova: překlad, dětská literatura, Mary Poppins, P.L. Travers, komparativní analýza

Anotation: This bachelor thesis deals with a comparative analysis of two translations of Mary Poppins by P. L. Travers. The first analyzed translation made by the Horak couple was published in 1975, the second analyzed translation made by Eva Ruxová was published in 1987. The aim is to analyse the translation strategies of the above-mentioned translators according to several parameters and to evaluate whose translation solutions seem to be more suitable for children's readers.

Key words: translation, children's literature, Mary Poppins, P. L. Travers, comparative analysis

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 8.5. 2024

Marie Káchová

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Josefíně Zubákové, Ph.D. za užitečnou metodickou pomoc a cenné rady při zpracování diplomové práce.

V Olomouci dne 8.5. 2024

Marie Káchová

Obsah

Úvod.....	7
1 Dětská literatura.....	8
1.1 Knihy pro děti.....	9
1.1.1 Dětský čtenář	10
1.1.2 Dětská představivost	10
1.1.3 Dětská literatura pro děti od šesti do osmi let	11
2 Překlad dětské literatury	12
2.1 Děti a překlad	13
3 Informace o knize <i>Mary Poppinsová</i>	14
3.1 P. L. Traversová	14
3.1.1 Jiří a Anna Horákoví.....	14
3.1.2 Eva Ruxová.....	15
3.2 Knihy o <i>Mary Poppinsové</i>	15
3.3 Překlad a vydání díla v ČR.....	16
3.4 Adaptace díla <i>Mary Poppinsová</i>	17
4 Parametry zvolené pro srovnávací analýzu	19
4.1 Parametry relevantní pro překlad dětské literatury.....	19
4.1.1 Naturalizace a exotizace	19
4.1.2 Hranice vět.....	20
4.1.3 Deminutiva.....	21
5 Metodologie.....	22
5.1 Zpracování dat.....	23
6 Analýza překladů	24
6.1 Analýza 1 – Domestikace a exotizace	24
6.1.1 Jednotky hmotnosti, délky a počtu.....	24
6.1.2 Jména a názvy institucí	25
6.1.3 Názvy jídla.....	27
6.1.4 Shrnutí analýzy 1	27
6.2 Analýza 2 – Hranice vět	28
6.2.1 Shrnutí analýzy 2	29
6.3 Analýza 3 – Zdrobněliny.....	29
7 Seznam použité literatury.....	38
7.1 Primární zdroje.....	38
7.2 Sekundární zdroje.....	38

Seznam tabulek

Tabulka č. 1.....	16
Tabulka č. 2.....	24
Tabulka č. 3.....	25
Tabulka č. 4.....	27
Tabulka č. 5.....	28
Tabulka č. 6.....	30
Tabulka č. 7.....	30
Tabulka č. 8.....	31

Úvod

Překladem dětské literatury se v posledních letech začalo zabývat mnoho teoretiků. Ve své práci jsem se rozhodla na tuto oblast také zaměřit. V této práci se zabývám komparativní analýzou dvou překladů stejné knihy, parametry, podle kterých překlady srovnávám, se vztahují právě k překladu dětské literatury.

Pro svou analýzu jsem si vybrala knihu *Mary Poppins* od australské spisovatelky P. L. Traversové. Jedná se o první díl knižní série o kouzelné chůvě Mary Poppinsové, která se stará o čtyři děti, se kterými zažívá kouzelná dobrodružství, kniha je určena dětem od šesti do osmi let. Kniha byla do češtiny přeložena dvakrát, nejdříve roku 1975 Jiřím a Annou Horákovými a potom roku 1987 Evou Ruxovou. V analýze se zaměřuji na jejich překladatelské strategie při převodu textu z angličtiny do češtiny. Cílem práce je zhodnotit, který překlad lépe splňuje kritéria pro dětskou literaturu a její překlad. Svá tvrzení podložím analýzou určitých parametrů.

V teoretické části práce nejprve v první kapitole uvádím informace o dětské literatuře, knihách pro děti a dětském čtenáři. V druhé kapitole představuji samotný překlad dětské literatury a dětskou recepci jejího překladu. Ve třetí kapitole uvádím informace o knize *Mary Poppinsová*, autorce, překladatelích a adaptacích příběhu. Ve čtvrté kapitole představuji parametry, které jsem zvolila pro srovnávací analýzu. Konkrétně se jedná o naturalizaci a exotizaci, hranice vět a zdobněliny.

V praktické části práce se věnuji rozboru samotného díla, v rámci 10% vzorku, uvádím příklady k vybraným parametrům, počty jejich výskytu podle kterých určím, v které překladové verzi se vyskytlo více naturalizace a exotizace, v kterém překladu bylo použito více zdobnělin, a který z překladů častěji měnil hranice vět.

Na základě analýzy těchto parametrů vyhodnotím, který z překladů lépe splňuje kritéria pro překlad dětské literatury a je tak vhodnější pro dětské čtenáře.

1 Dětská literatura

S dětskou literaturou se setkal snad každý z nás, rodiče dětem čtou pohádky ještě než jim děti rozumí a dovedou samy mluvit. Když jsou děti starší, čtou si knihy samy, stejně jako dospělí. Přesto se dětská literatura od literatury pro dospělé liší.

Shavitová (1995) uvádí, že až do sedmnáctého století bylo specificky pro děti vydáno jen pár knih, které se zaměřovaly buď na slušné chování nebo náboženství. Edukativní systém dětem nedával prostor k četbě další literatury. Účelem těchto dětských knih bylo naučit děti slušnému chování a pomoci jim zařadit se lépe do společnosti. (s. 27)

Podle Nikolajevové (1995) dětskou literaturu dlouho nebyla považována za důležitou či umělecky cennou. Toto tvrzení dokládá tím, že knihy pro děti většinou psali autoři, kteří neměli dostatek literárního talentu, proto se dětská literatura považovala za podřadnou. (s. 40)

Na tvrzení Nikolajevové navazuje Oittinenová (2000) a doplňuje, že nezáměr o dětskou literaturu mohl být způsoben také tím, že ke konci devatenáctého století psaly pro děti hlavně ženy, mužských autorů začalo přibývat až roku 1910. Oittinenová (2000) dále uvádí, že od šedesátých let minulého století v tvorbě dětské literatury dominují ženy, ať už se jedná o autorky nebo překladatelky.

Shavitová (1995) říká, že dětská literatura byla jako samostatný obor uznána až na konci sedmnáctého století. Rozvoj dětské literatury podle ní formoval především edukativní systém, který dětem určoval, co mají číst. Děti, které již dovedly číst sdílely četbu s dospělými. Shavitová (1995) říká, že hranice mezi dětskou literaturou a literaturou pro dospělé byla dlouhou dobu nejasná a trvalo téměř celé století, než obor jako samostatný vymezil. (s. 27–30)

Latheyová (2016) s Shavitovou souhlasí, že je mezi dětskou literaturou a literaturou určenou pro dospělé jen tenká hranice. Své tvrzení dokládá tím, že text určený dětem a dospívajícím může být stejně náročný na intelektuální komplexi jako text určený dospělým. Jako příklad uvádí například knihu *Alenka v Říši divů* od Lewise Carolla, která obsahuje mnoho hádanek a záhad, to podle Latheyové (2016) dokazuje, že literatura pro děti je komplexní a různorodá. (s. 1)

O'Sullivanová (2005) uvádí, že dětská literatura je velice specifická a nezapadá do typického obecného systému literatury a tvoří vlastní samostatnou kategorii. Toto tvrzení odůvodňuje tím, že dětská literatura má vlastní marketingové pole, odlišnou publikaci,

v knihovnách má vlastní kategorii, specificky se o ní učí a má vlastní kritéria pro kritiku. To vše odlišuje dětskou literaturu od literatury pro dospělé. Dále uvádí, že podle této teorie není dětská literatura definována pouze samotným textem, ale také akcemi a zahrnutými účastníky, texty musí být zhodnoceny, jestli jsou vhodné pro děti a dospívající. (s. 11-12) O'Sullivanová tedy říká, že literaturu dětem vybírají dospělí, kteří se snaží dětem předat určité morální hodnoty a idey.

Oittinenová (2000, s. 41) tvrdí, že veškerá tvorba pro děti, ať už se jedná o psaní, ilustrace či překládání, zrcadlí náš vlastní pohled na dětství. Tvorba pro děti zpravidla odráží autorovo vlastní vnímání dětství, jeho vzpomínky na něj a jeho představu o tom, co děti potřebují slyšet a vidět, aby mohly dále rozvíjet svou osobnost. Oittinenová (2000, s.41) dále uvádí, že dětství není pevně ohraničeno věkem, a že každý vnímá dětství individuálně. I když byl každý dospělý jednou dítětem, dětství rozhodně není pro každého stejné. Mimo jiné je ovlivněno také dobou, podle které se požadavky na děti a ideály mění. Latheyová (2016, s. 5) s tímto tvrzením souhlasí, podle ní se období dětství přizpůsobuje ekonomickým potřebám.

Lynch-Brownová a Tomlinson (1998, s. 2) naproti tomu ve svém díle zasazují dětskou literaturu do časového rámce, a sice od narození po adolescenci, stejně jako Oittinenová jsou toho názoru, že se v dětské literatuře vyskytují témata relevantní určitému věku a dětským zájmům, aby se podpořil rozvoj jejich osobnosti.

Lynch-Brownová a Tomlinson (1998, s. 3-7) dělí benefity dětské literatury do dvou kategorií; osobní přínos a akademický přínos. Zastávají názor, že obě kategorie jsou pro rozvoj dítěte stejně důležité. Mezi osobní přínosy dětské literatury řadí zážitek z četby, představivost a inspiraci, zástupnou zkušenost, porozumění a empatii, morální uvažování a utvoření literárních a uměleckých preferencí. Mezi akademické přínosy řadí Lynch-Brownová a Tomlinson samotnou schopnost číst a psát.

1.1 Knihy pro děti

Přestože zájem o studium dětské literatury v posledních letech vzrostl, teoretici se neshodují na jedné určité definici.

Jak je zmíněno již v kapitole 1, Latheyová (2016) tvrdí, že hranice mezi dětskou literaturou a literaturou pro dospělé je flexibilní, uvádí, že dětskou literaturu mohou číst i dospělí a děti naopak mohou číst literaturu určenou pro dospělé, proto podle ní nelze přesně určit, která kniha je určená jenom pro děti. Toto tvrzení podkládá tím, že jedny

z neznámějších dětských příběhů vznikly z ústně vyprávěných příběhů pro všechny věkové kategorie. (Lathey 2016, s. 1-2)

Oittinenová (2000, s. 61) s jejím tvrzením souhlasí, zastává názor, že mezi dětskou literaturu můžeme řadit díla určená pro dětské čtenáře, ale i literaturu zamýšlenou pro děti. Dále uvádí, že při překlada dětské literatury je velice důležité, aby se překladatel zaměřil na cílového čtenáře.

O'Sullivanová (2005, s.12) si ve své práci pokládá otázku, zda by dětská literatura mohla být definována cílovým čtenářem, tedy tím, kdo ji ve skutečnosti čte a zda by se pořád jednalo o dětskou literaturu, i kdyby ji četl dospělý. Jak je již zmíněno v kapitole 1, O'Sullivanová (2005, s. 12) je toho názoru, že dětskou literaturu od literatury pro dospělé odlišuje hlavně skutečnost, že literaturu pro děti upravují a vybírají dospělí.

Toto tvrzení podporuje i Latheyová (2016, s. 16), popisuje takzvané dvojí publikum dětské literatury. Autoři knih pro děti podle ní píšou zároveň i pro dospělé, aby získali jejich schválení, co se týče morálních ponaučení či ideologického obsahu knihy.

1.1.1 Dětský čtenář

Jak je již uvedeno v kapitole 1.1, přestože je dětská literatura určena především dětem, má ve skutečnosti dvojí publikum, a sice děti a dospělé. (Oittinenová 2000, s. 64) Oittinenová toto podkládá tvrzením Zohary Shavitové, že knihy jako *Malý princ* a *Hobit* jsou vlastně ambivalentním textem, který existuje na dvou úrovních, jedné určené pro dospělé a druhé určené pro děti. Oittinenová (2000, s. 64) je toho názoru, že pokud je kniha zajímavá i pro dospělého, je pravděpodobnější, že její obsah schválí a knihu svým dětem pořídí.

1.1.2 Dětská představivost

Dětská představivost hraje v dětské literatuře velkou roli, knihy a příběhy určené dětem ji často podporují. Fraibergová (1959, s. 182) popisuje první dětské roky jako magické a samotné dítě jako kouzelníka, poukazuje na to, že je důležité, abychom se k dětem nechovali jako k malým dospělým, ale spíše jako k bytostem, které mají svůj vlastní kouzelný svět, ve kterém je naprosto normální, že zvířata mluví. Dětská představivost je pro rozvoj velice důležitá a pohádkové postavy a svět dětem pomáhají s rozvojem osobnosti.

Fraibergová (1959) dále uvádí, že je velice důležité dítě podporovat v jeho představitosti, umožnit mu zažít nadšení, a dokonce i hrůzu. To podle ní dítěti pomůže s přípravou na skutečný život, který je plný risku. Oittinenová (2000, s. 49) říká, že i když se budeme snažit děti ochránit před děsivým obsahem knih, stejně budou vyděšeny, dospělí vidí svět z jiné perspektivy než děti.

1.1.3 Dětská literatura pro děti od šesti do osmi let

Jak je uvedeno v úvodu práce, kniha *Mary Poppinsová* je určena dětem ve věku od šesti let, proto bych tuto kategorii chtěla blíže představit. Lynch-Brownová a Tomlinson (1998, s. 16-18) dělí dětskou literaturu mimo jiné do věkových kategorií, kniha *Mary Poppinsová* se nachází na pomezí kategorie pro děti od čtyř do šesti let a pro děti od sedmi do devíti let.

Podle Lynch-Brownové a Tomlinsona (1998, s. 17) se děti ve věkové kategorii čtyři až sedm let soustředí hlavně na ilustrace knihy. Knihy určené této věkové kategorii si děti většinou nečtou sami, ale jsou jim předčítány. Díky ilustracím a opakovanému čtení si jsou děti schopny zapamatovat příběh a užijí si knihu, i když neumí číst. Knihy pro předškolní děti jsou často krátké, používají lehkou slovní zásobu, písmo je větší, děti se tak mohou snadněji naučit číst.

Lynch-Brownová a Tomlinson říkají, že děti ve věku od sedmi do devíti let jsou již zdatnějšími čtenáři, dokážou chápat perspektivu jiných, proto si užívají četbu o životech jiných dětí, ať už z minulosti, přítomnosti nebo budoucnosti. Pro knihy určené této věkové kategorii jsou typické kapitoly s jednoduchým a jasným dějem, naproti knihám určeným dětem pro děti od čtyř do šesti let se jedná buďto o delší obrázkové knížky, nebo o kratší knihu bez ilustrací, rozdělenou do kapitol

2 Překlad dětské literatury

Jobe (1999) ve svém díle vznáší otázku „Jaký by byl život nás a našich dětí bez překladů velkých literárních děl, jako je Bible, řecké, severské a asijské mýty a legendy – Iliada a Odyssea, Ezopovy bajky a Rámájany?“¹ (s. 519) Jobe tvrdí, že překlady významných literárních děl i pohádek, jako příklad uvádí povídky od Andersena či bratří Grimmů, formují literární dědictví Západu.

Podle Ghesquierové (2014) byl překlad významných děl vždy důležitým prvkem literárního systému. Uvádí, že překlady výrazně zlepšily postavení dětské literatury jako oboru, překlady konfrontovaly autory výtečnými díly odjinud a motivovaly je tak k tvorbě ve vlastním jazyce. Překlad je prostředkem sdílení kreativity, rozvíjí nové myšlení a zpřístupňuje nové literární vzory. (s. 25)

Nordová (1991) říká, že „překlad není lineární progresivní proces vedoucí přímo z výchozího textu do textu cílového, ale spíše jde o proces, při kterém se překladatel několikrát vrací o krok zpět, což mu umožňuje vrátit se do předchozích fází analýzy.“ (s. 30) Tak je to i u překladu dětské literatury. Podle Oittinenové (2000, s. 3) překladatelé nikdy nepřekládají samotná slova, ale celou situaci. Ve své práci se odkazuje na Nordovou (1991) a přidává, že sám překladatel je čtenářem svého textu, proto je předchozími fázemi textu sám ovlivněn. Dále dodává, že překladatel je speciální druh čtenáře, který sdílí svůj zážitek z četby s cílovými čtenáři. Co se týče dětských knih, je toho názoru, že překladatel dětskou literaturu překládá podle vlastních představ o dětství. Tímto podle Oittinenové (2000, s. 3) vznikne přímá interakce mezi čtenářem, autorem, ilustrátorem, překladatelem a vydavatelem.

Nordová (1991) říká, že při překladu je velice důležité, aby měl překladatel stále na mysli cílového čtenáře a text tomu přizpůsoboval. (s. 32) S tímto souhlasí i Oittinenová (2000) a dodává, že překladatel musí být vždy věrný svému publiku. Proces překladu dětské literatury popisuje tak, že profesionální překladatel upravuje výchozí text pro určité čtenáře a určitý účel, podle určitého skoposu, podle jejího názoru by všechny překlady měly být naturalizovány podle tohoto skoposu. (s. 75-76)

¹ What would our lives and those of our children be like without translations of great pieces of literature such as the Bible, the Greek, Norse and Asian myths, and legends - the Iliad and Odyssey, the fables of Aesop, and the Ramayana?

U dětské literatury se můžeme často setkat s adaptací. Oittinenová (2000) říká, že „překlad je věrný originálu, zatímco adaptace není, protože je ‚změněna‘ nebo ‚upravena‘².“ Adaptace podle ní může mít mnoho podob. Adaptace podle Oittinenové vznikají z mnoha různých důvodů, aby se dětem příběh četl snadněji, nebo aby se knihy lépe prodávaly. Ať už k adaptaci dojde z jakéhokoli důvodu, Oittinenová tvrdí, že je spojuje jedna věc, a sice, editor, který příběh adaptoval, je většinou anonymní. (s. 77-78)

Nordová (1991) také zmiňuje adaptaci, porovnává zachování a adaptaci v překladu, přičemž zachování značí ‚extrémní věrnost‘ a adaptace ‚extrémní volnost‘. Jako ukazatele však nepovažuje výchozí text, ale věrnost čtenáři, podle Nordové mohou být čtenářovy záměry úplně odlišné od záměrů autora či překladatele. (s. 33-34)

2.1 Děti a překlad

Podle Latheyové (2016) si děti většinou nejsou vědomy, že čtou překlad, originální jazyk oblíbené dětské knihy se mohou dozvědět až mnohem později. Podle Latheyové má exotizace na mladé čtenáře pozitivní vliv, ať už se jedná o dobrý nebo špatný překlad, přispívá k rozšíření poznání cizí kultury a zvyků.

Oittinenová (2000 s. 45) vyjadřuje myšlenku, že děti žijí ve dvojitěm světě: v realitě, která je jejich vlastní, založená na představivosti a kreativitě a druhá realita je tvořena logickými argumenty ostatních. Dětská literatura by měla jejich kreativní myšlení podpořit, proto je důležité, aby tuto funkci zachoval i samotný překlad.

² translation is often found faithful to the original, while an adaptation is not,” because it is “changed” or “altered

3 Informace o knize *Mary Poppinsová*

V této kapitole blíže představím knihy o Mary Poppinsové, shrnu děj knihy *Mary Poppinsová* (1934), uvedu informace o autorce P. L. Traversové, uvedu přehled vydání díla v České republice a zmíním i informace o překladatelích Jiřím a Anně Horákových a Evě Ruxové.

3.1 P. L. Traversová

Pamela Lyndon Traversová se narodila roku 1899 v Austrálii a zemřela v roce 1996 v Anglii. Z Austrálie se v sedmi letech, po smrti svého otce, přestěhovala spolu s matkou a sestrou do Nového Jižního Walesu, její rodina původně pocházela z Anglie.

Rodiče Traversovou od malička vedli k lásce k literatuře, už v dětství začala psát básničky a některé z nich byly dokonce publikovány. Traversová se v dospělosti usadila v Londýně, kde se živila jako divadelní kritik. Jedna z jejích básní zaujala George Williama Russela, který se Traversové ujal a pomáhal jí s publikací jejích děl.

Na začátku 30. let 19. století Traversová začala psát povídky o kouzelné chůvě Mary Poppins, autorka tvrdila, že ji inspirovali autoři jako například Lewis Carroll, A. A. Milne, či Beatrix Potterová.

Mimo *Mary Poppinsovou*, napsala Traversová knihy *Friend Monkey*, *The Fox at the Manger*, a další. Nejvíce jí však proslavily příběhy o Mary Poppinsové, získala díky nim ocenění Řád britského impéria za literární dílo. Roku 1964 vydalo studio Walta Disneyho stejnojmenný film založený na knihách Traversové. (Fembio.org, dostupné z: <https://www.fembio.org/english/bio30phy.php/woman/biography/p.-l.-travers/>)

Brody (2013, s.53) uvádí, že Traversová většinu svých knih napsala na chatě nedaleko Mayfieldu, kde hledala klid na psaní a k léčení častých nemocí.

3.1.1 Jiří a Anna Horákoví

Manželé Jiří a Anna Horákoví jsou autoři prvního českého překladu *Mary Poppinsová*, který byl vydán nakladatelstvím Albatros roku 1975. Jiří Horák se věnoval překladu z němčiny a angličtiny, mimo *Mary Poppinsovou* přeložil také knihu *Císař Jones* (1925) a *Filosofie v tragickém období Řeků* (1994). (Databáze českého uměleckého překladu, dostupné z: https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000000899)

Anna Horáková se překladu profesně nevěnovala, její jediný překlad je kniha *Mary Poppinsová*, na kterém spolupracovala s manželem.

3.1.2 Eva Ruxová

Eva Ruxová se narodila roku 1923 v Praze. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy studovala v letech 1947-48 francouzštinu, italštinu a angličtinu, roku 1949 studium úspěšně zakončila a získala titul PhDr. Získala také jazykové certifikáty certifikát Cambridge Proficiency a Diplôme de l'Université Dijon. Později se stala redaktorkou nakladatelství Československý spisovatel a věnovala se překladům z angličtiny, francouzštiny, italštiny a němčiny.

Mimo jiné přeložila například knihu Jane Austenové, *Anna Elliotová* (1993), *Krásku a zvíře* od Johna Erskina (1958), a mnoho děl Agathy Christieové; *Pozvánka pro Hercula Poirotu*, *Smrt v oblacích*, *Vlak z Paddingtonu*, *Třetí dívka*, *18 oříšků k rozlousknutí* a mnoho dalších. Většina jejích překladů vydalo nakladatelství Československý spisovatel. (Databáze Obec překladatelů, dostupné z:

<http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/B/BuresovaRuxovaEva.htm>)

3.2 Knihy o Mary Poppinsové

Sérii knih o Mary Poppinsové tvoří celkem osm děl (*Mary Poppins*, *Mary Poppins Comes Back*, *Mary Poppins Opens the Door*, *Mary Poppins in the Park*, *Mary Poppins in Cherry Tree Lane*, *Mary Poppins and the House Next Door*, *Mary Poppins from A to Z* a *Mary Poppins in the Kitchen: A Cookery Book with a Story*).

Mary Poppinsová je pohádkový příběh určen pro děti. Nakladatelství Albatros na svých stránkách uvádí, že je kniha vhodná pro děti od osmi let³, v obou překladových verzích je však uvedeno, že je kniha vhodná pro děti od šesti let. Jako vhodnou cílovou skupinu bychom tedy mohli označit děti od 6-8 let.

Děj knihy se odehrává ve smyšlené ulici třešňová alej (*Cherry Tree Lane*). Bordy (2013) ve své knize zmiňuje, že autorka v jednom rozhovoru prozradila, že jejím cílem bylo, aby se Třešňová alej podobala Chelsea na začátku století. Vypráví o čtyřech dětech; Janě, Michalovi, Jeníčkovi a Barborce Banksových, kteří nutně potřebují novou chůvu. Život rodiny Banksových je chaotický, otce zajímá hlavně vydělávání peněz a matku společenské akce. Když se Mary Poppinsová objeví u dveří a žádá o místo chůvy, rodina ji s radostí přijme, aby mezi ně vnesla řád.

³ Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/tituly/29880345/mary-poppinsova/>

Mary Poppinsová není však obyčejnou chůvou, umí čarovat a každý den bere děti za novým dobrodružstvím, děti se díky ní mimo jiné účastní pikniku na stropě, cesty kolem světa, narozeninové oslavy v zoo mezi zvířaty a nakupování hvězd. Brody (2013) uvádí, že postava Mary Poppinsové je založena na vzpomínkách z dětství Traversové, zároveň rozporuje tvrzení, že je Mary Poppinsová postavou založenou přímo na Traversové, podle něj je postava chůvy vytvořena na základě hodnot, několika osob, které autorku v životě ovlivnily. Brody dále uvádí, že Traversová měla vlastní teorii o tom, jaké to je být ženou. „Traversová věřila, že ženy v životě projdou následujícími fázemi. Poppinsová postupně projde všemi. Je radostnou dívkou, protože je stále mladá a nepřišla o jiskru života. Je trochu nepředvídatelná. Poppinsová je taky matkou, o děti se dokáže postarat perfektně. Je také babičkou, plná vědomostí a zkušeností.“⁴ (Brody 2013, s. 46)

3.3 Překlad a vydání díla v ČR

Přestože měla kniha *Mary Poppinsová* ve světě velký úspěch, do češtiny byla přeložena poprvé až roku 1975, 40 let od prvního anglického vydání. Knihu vydalo nakladatelství Albatros, do dnes zůstalo jediným nakladatelstvím, které knihu vydalo. V průběhu let bylo dílo vydáno několikrát, viz Tabulka č. 1. Jak vyplývá i z tabulky, překlad manželů Horákových byl vydán pouze jednou, další vydání vždy využila překlad Evy Ruxové.

Přestože má série knih o Mary Poppinsové celkem osm dílů, do češtiny byl přeložen pouze první. Ilustrace k 1. českému vydání vytvořila Eva Natus-Šalamounová (1975), ilustrace byly použity i do následujících vydání.

Název	Rok vydání	Nakladatelství	Překladatel
Mary Poppinsová	1. vydání, 1975	Praha: Albatros	Jiří a Anna Horákoví
Mary Poppinsová	2. vydání, 1987	Praha: Albatros	Eva Ruxová
Mary Poppinsová	3. vydání, 2000	Praha: Albatros	Eva Ruxová
Mary Poppinsová	4. vydání, 2015	Praha: Albatros	Eva Ruxová
Mary Poppinsová	Audiokniha, 2019	Praha: Albatros	Eva Ruxová

Tabulka č. 1

⁴ „She believed that all women passed through three phases in various degrees, Poppins, a tone time or another, displays all three. She is maiden because she is young and still has a spark in her life. She’s a bit unpredictable. Poppins i salso a Mother, taking excellent care of her charges. And last she is a Crone, full of wisdom of the ancients. (vlastní překlad)

3.4 Adaptace díla *Mary Poppinsová*

Příběh Mary Poppinsové je velmi populární, roku 1964 byl příběh o Mary Poppinsové zfilmován studiem Walta Disneye. Inge (2011) říká, že kdy se roku 1944 Walt Disney rozhodl zfilmovat dílo *Mary Poppinsová*, trvalo dlouhých patnáct let, než se s Traversovou dohodli na podmínkách. Traversová z počátku filmové zpracování odmítala, nevěřila, že film zachová podstatu a ideu díla. Traversová nakonec trvala na tom, že sama připraví dějovou linku filmu, že se bude podílet na výběru herců a tvorbě kulis. Nicméně finální dílo nakonec obsahovalo pouze pár z jejích požadavků. Tvůrci vycházeli především z první knihy z roku 1934.

Inge (2011) zmiňuje odchylky od knižního díla, v knize rodina Banksových žije skromně, v malém domku. V adaptaci Disneye patří do vyšší střední třídy. Další změna se týkala postavy kominíka Berta. Zatímco v knize se objevuje pouze v jedné kapitole, ve filmovém zpracování doprovází Mary skoro na každé dobrodružné cestě. V Traversové tato odchylka vyvolala obavu, aby nedošlo k vytvoření romantického vztahu mezi těmito dvěma postavami. Filmová adaptace toto přání dodržela.

Disney si upravil i samotnou postavu Mary Poppinsové, v knize je nezávislá a nejvíce si váží svého vlastního názoru. Na děti je tvrdá, nikdy však nezdvořilá. Je si jistá sama sebou, v knize je často popisována její marnivost, často sebe samu obdivuje. Disney si postavu upravil, aby více splňovala standardy Anglie 20. století. Filmová postava je oproti knižní milejší, nicméně charakteristické vlastnosti se v nějakých scénách objevují. (Inge 2011).

Paradoxně změny, které Disney v příběhu udělal se přiblížily k životu samotné Traversové.

Traversová nebyla pozvána na premiéru filmu 27. srpna 1964, Inge (2011) se domnívá, že tomu tak bylo, protože se tvůrci obávali její kritiky. Její reakce byla ale po prvním zhlédnutí filmu velice pozitivní. Své poznatky a výtky začala zmiňovat až v pozdějších rozhovorech.

Roku 1993 se divadelní producent Cameron Mackintosh dohodl s Traversovou a rozhodli se dílo zpracovat do divadelní hry. Divadelní premiéra se uskutečnila 15. září 2004 v Bristolu, muzikál se hrál také na Broadwayi a poté následovalo národní turné. Hudbu pro muzikál složil Richard M. Sherman, George Stiles a Anthony Drewe. Muzikál obdržel sedm nominací na cenu Tony v kategorii nejlepší muzikál a nejlepší divadelní choreografie. Muzikál byl populární hlavně mezi školami a veřejnými divadly.

Divadelní zpracování je populární dodnes, hraje se i v českých divadlech. Knihy a film jsou dodnes také populární.

4 Parametry zvolené pro srovnávací analýzu

Na téma překlad dětské literatury vzniklo již mnoho prací, ve své práci jsem vycházela z bakalářské práce *Komparativní analýza dvou překladů knihy Lev, čarodějnice a skříň od C. S. Lewise se zaměřením na překlad dětské literatury* (Lušková, 2020), která si pro analýzu zvolila tři hlavní oblasti, které podrobněji analyzovala v praktické části. V této kapitole blíže představím parametry, podle kterých jsem provedla srovnávací analýzu překladů. Rozhodla jsem se analyzovat prvky domestikace a naturalizace, deminutiva a hranice vět.

4.1 Parametry relevantní pro překlad dětské literatury

4.1.1 Naturalizace a exotizace

Jedním z teoretiků, který se zabýval exotizací (foreignization) a naturalizací (domestikation) byl Friedrich Schleiermacher. Podle Schleiermachera (2021) překladatel text buď přiblíží autorovi nebo naopak čtenáři, přičemž první strategie odpovídá exotizaci a druhá domestikaci. (s.56)

Jako další autor se otázkou naturalizace a exotizace zabýval Lawrence Venuti. Naturalizaci definuje jako přiblížení kulturně specifických prvků čtenáři a exotizaci jako ponechání kulturně specifických prvků nezměněných. Venuti (1995) při překladu spíše preferuje exotizaci, domestikace podle něj narušuje původní dílo a považuje ji za etnocentrickou. Uvádí, že překladatel by měl být ‚neviditelný‘ a s naturalizací toto není možné. (s. 20-21)

Tomuto názoru odporuje Oittinenová (2006), která říká, že ‚neviditelnost‘ překladatele v dětské literatuře je téměř nemožná, protože překladatel musí překlad přizpůsobit cílovému čtenáři, aby pro něj byla četba snadná a zachoval se tak původní účel knihy. Domestikace je podle ní téma, na které je mnoho odlišných názorů, někteří si podle ní pod domestikací představují adaptaci a nepovažují ji tedy za vhodnou překladatelskou strategii. Oittinenová nicméně zastává názor, že určitá míra domestikace je v překladu dětské literatury nutná. (s. 74-75)

S Oittinenovou souhlasí i Latheyová (2016), podle ní od dětských čtenářů nemůžeme očekávat, že budou cizím prvkům rozumět, a proto je nutné určité výrazy a kulturně specifické prvky naturalizovat. (s. 38)

Podle Levého (2012) je pro překlad relevantní zachovat pouze prvky, které může čtenář vnímat jako charakteristické pro cizí prostředí. Všechny ostatní, které čtenáři nedávají smysl

mají podle jeho názoru bezobsažnou formu, protože je čtenář není schopen konkretizovat. (s. 111)

4.1.2 Hranice vět

Změna hranic vět v překladu je způsobena interpunkcí. Čechová (2000) uvádí, že interpunkční znaménka mají členící funkci, jejich hlavní úlohou je členit text. Interpunkční znaménka jsou tečka, čárka, středník, pomlčka, dvojtečka, tři tečky, uvozovky, závorky, vykřičník a otazník. Interpunkce může čtenáři usnadnit čtení a text díky ní může být srozumitelnější.

Podle Puuritenenové (1998) je při překladu dětské literatury důležité také, aby měl překladatel na paměti, že se dětské knihy čtou často nahlas, proto je volba interpunkce důležitá. Dále uvádí, že dlouhé a komplexní souvětí mohou mít na čtenáře a negativní vliv. (s. 3)

Puuritenenová (1998) dále uvádí, že vysoká čtivost je v dětské literatuře považována za prvořadou, u dětské literatury se podle ní očekává, že bude jazykově jednoduchá, aby dětští čtenáři mohli plně porozumět obsahu knihy. Složitější syntaxe podle ní může značit větší důvěru v jazykové schopnosti dětí. (s. 9)

Latheyová (2016) říká, že děti jsou nezkušení čtenáři, proto jim autoři přizpůsobují styl psaní, jak syntax, tak slovní zásobu. Dále uvádí, že psaní pro děti vyžaduje, aby byla komplexní myšlenka vyjádřena jasně a jednoduše. Pro děti je podle ní přijatelnější překlad s jednoduchými větami, ať už děti sami čtou nebo je jim předčítáno. (s. 30)

Podle Levého (2012) se snadněji vnímají kratší a souřadná spojení než složitá souvětí s mnoha podřadnými větami. Rozdělení souvětí do několika kratších vět je podle něj prospěšná, usnadňuje tak čtenáři vnímání myšlenky a usnadňuje mu orientaci v textu. (s. 147-148) Levý toto tvrzení aplikuje na překlad divadelních dialogů, můžeme ho však aplikovat i na jiné druhy překladu.

4.1.3 *Deminutiva*

Se zdobnělinami neboli deminutivy se v dětské literatuře setkáme často, zdobněliny si často spojujeme právě s dětmi, je běžné, že je dospělí při rozhovoru s nimi používají. Lze je považovat za výrazy dětské řeči.

Podle Rusinové a Nekuľy (2017) se sice zdobněliny nejčastěji tvoří z podstatných jmen, mohou se vyskytnout i u jiných slovních druhů. U substantiv příznakem menšího rozměru, koncovkami *-ek*, *-ček*, *-ičko* (*dům* -> *domek*, *domek* -> *domeček*), u adjektiv intenzifikace, koncovkou *-ičký* (*starý* -> *staříčkový*) a u příslovcí koncovkou *-ičko* (*málo* -> *maličko*). Kladné hodnocení referovaného závisí na postoji mluvčího, díky deminutivu může mluvčí vyjádřit svůj kladný postoj.

Rusinová a Nekula dělí sufixy na jednoduché a složené. Mezi jednoduché patří koncovky *-ík*, *-k(a)*, *-k(o)*, *-átko*. Mezi složenými uvádí *-eček*, *ečka*, *-éčko*, *-íček*, *-ička* či *-ičko*. Deminutivní význam se se může zesilovat pomocí složených sufixů *kvítek* -> *kvíteček*. Knittlová (2000) uvádí, že deminutiva sice spadají do expresivní konotace, ne nutně však odkazují k emocionálnímu postoji, mohou označovat i předměty, které jsou malé. Srovnává angličtinu a češtinu, v angličtině tyto významové složky vyplývají z kontextu, explicitní vyjádření není nutné. Při převodu do češtiny je však nutné použít zdobnělinu, pokud by překladatel nepoužil zdobnělinu, mohlo by dojít k významovému posunu *Goldfish* -> *zlatá rybička*, *Pie* -> *bábovička* (*písková*). (Knittlová 2000, s. 58)

Podle Knittlové (2000) však zdobněliny nemusí vždy odkazovat jenom na pozitivní citový příznak, mohou být použity v záporném citovém příznaku, bez kontextu to však nemůžeme rozlišit, často se mohou vyskytovat v ironickém významu. (s. 58-59)

Angličtina je izolační jazyk, proto expresivní konotace vyjadřuje jinak než syntetická čeština, kombinuje citově neutrální lexikální jednotky. Nejvíce se v angličtině využívá k vyjádření pozitivní expresivní konotace adjektivum *little*, jako další pozitivní adjektivum angličtina využívá adjektivum *old*, jeho výskyt však není tak častý. (*Little while* -> *chvilinka*, *A little bit* -> *trošinku*, *Old hand* -> *pacička*, *Old sport* – *Pašák*). (Knittlová 2000, s. 59)

Knittlová (2000) dále upozorňuje na možnost stupňování kladného citového hodnocení, výrazně menší velikost v angličtině vyjadřuje adjektivem *tiny* (*tiny little kid* -> *mrňavoučkej šprček*), zdobněliny se mohou vyskytnout i u oslovení, vyjadřují tak kladný vztah mluvčího k adresátovi (*Sally sweetheart darling* -> *Sallynko*, *miláčku*, *pusinko*) (s. 60-63)

Použití zdobnělin v překladu dětských knih je velice časté a vhodné. Na děti text působí přívětivěji a je jim bližší.

5 Metodologie

Pro svojí bakalářskou práci jsem si musela nejprve zvolit vhodné dílo, které splňuje následující kritéria: musí se řadit do kategorie knih pro děti a musí existovat minimálně dvě překladové verze. Kniha *Mary Poppinsová* od autorky P. L. Traversové tato kritéria splňuje, proto jsem se ji ve své práci rozhodla použít. Překlady této knihy vytvořili Jiří a Anna Horákové (1975) a Eva Ruxová (1987).

Nejprve jsem provedla předběžnou srovnávací analýzu celkem čtyř kapitol z knihy, abych zjistila, zda se v překladech parametry vyskytují v dostatečném množství, abych mohla zvolit vhodné hypotézy a byla schopná je dostatečně podložit. Nejdříve jsem porovnávala překlad Horákových z roku 1975 s originálem a zaznamenávala si změny. Poté jsem srovnala překlad manželů Horákových s překladem Evy Ruxové z roku 1987. Kategorie pro analýzu jsem si zvolila podle množství odchylek, které jsem během předběžného srovnání odhalila.

Předběžnou analýzou jsem zjistila, že v překladu Ruxové jsou zdobněliny zastoupeny mnohem častěji než u překladu Horákových. Předběžným srovnáním jsem také odhalila, že se Ruxová ve svém překladu držela více původní formální stránky, co se týče interpunkce nebo zapisování čísel.

Pro svou analýzu jsem si nakonec zvolila tři oblasti, které byly v předběžné analýze zastoupeny nejčastěji a jsou nejrelevantnější pro překlad dětské literatury.

Zvolené parametry charakterizují v teoretické části práce. Jsou to 1. exotizace a domestikace 2. hranice vět 3. zdobněliny. Vybrané parametry jsem charakterizovala v teoretické části práce.

Na základě předběžné analýzy jsem stanovila následující hypotézy:

Hypotéza 1: Ruxová ve svém překladu dává přednost domestikaci, Horákové naproti tomu exotizaci.

Hypotéza 2: Ruxová ve svém překladu používá více zdobnělin.

Hypotéza 3: Co se týče hranic vět, Ruxová věty spíše spojuje a Horákové je rozdělují.

Na základě analýzy tyto hypotézy v závěru práce buďto potvrdím nebo vyvrátím. Dále také vyhodnotím na základě teoretické části, který z překladů mi pro dětskou literaturu přijde vhodnější.

5.1 Zpracování dat

V předběžné analýze jsem srovnala čtyři kapitoly, celkem 43 stran z celkových 180, tedy 24 %. Pro analýzu uvedených parametrů jsem se rozhodla analyzovat 10% vzorek textu, tedy 18 stran originálu a tomu odpovídající části překladů. V analýze jsem vycházela z práce Zehnalové (2020) *Aspekty literárního překladu, Mediační úloha překladatele*, kde analyzuje překladatelské strategie na základě 1% vzorku.

6 Analýza překladů

Jak jsem již uvedla v kapitole metodologie, v první části analýzy se zaměřím na použití domestikace a exotizace. V druhé části analýzy se zaměřím na změnu hranic vět a ve třetí části na frekvenci použití zdrobnělin.

6.1 Analýza 1 – Domestikace a exotizace

Jako první srovnávací parametr jsem zvolila exotizaci a domestikaci kulturně specifických prvků. V 10% (18 stran) vzorku jsem v originále našla celkem **13 příkladů**, které překladatelé buďto naturalizovali nebo exotizovali, jednalo se o jednotky hmotnosti a délky a vlastní jména a názvy institucí a názvy jídla.

6.1.1 Jednotky hmotnosti, délky a počtu.

Traversová	Horákovi	Ruxová
TWO POUNDS OF sausages—Best Pork," said Mary Poppins.	„ DVĚ LIBRY KLOBÁS – Z NEJLEPŠÍHO VEPŘOVÉHO ŘEKLA Mary Poppinsová.	„ Kilo klobás – z toho nejlepšího vepřového masa,“ řekla Mary Poppinsová.
Two pounds , did you say?	Dvě libry jste řekla?	Říkáte kilo ?
He cut off a length— about three-quarters of a yard —wound it into a sort of garland, and wrapped it up first in white and then in brown paper.	Uřízl kus asi půlmetrový , svinul ho v jakýsi pletenec a zabalil ho nejdříve do bílého a potom do hnědého papíru.	Uřízl jich asi tři čtvrtě metru , stočil a zabalil nejdřív do bílého a pak do hnědého papíru.
"One Dover Sole, pound and a half of Halibut, pint of Prawns and a Lobster,"	„Jednu doverskou plotici, půldruhé libry kambaly, pintu ráčků a jednu langustu,“	„Jednou plotici, tři čtvrtě kila platýsa, půl litru garnátů a jednoho raka,“

Tabulka č. 2 jednotky hmotnosti, délky a počtu

Jak jsem již uvedla na str. 11, překladatel by měl mít vždy na paměti cílového čtenáře a snažit se při překladu postupovat tak, aby byl text pro čtenáře co nejvíce srozumitelný. Zároveň by se měl zachovat původní účel knihy. Kniha *Mary Poppinsová* je určena pro malé čtenáře, kteří již dovedou sami číst, proto je důležité, aby textu snadno porozuměli.

Na exotizaci a domestikaci existuje mnoho odlišných názorů (viz kapitola 4.1.1). Všechny se nicméně shodují na tom, že nejdůležitější je zachovat původní účel textu. Překladatel by měl tedy volit domestikaci pouze v případě, kdy neohrozí autorův původní záměr.

V *tabulce č. 2* jsem uvedla několik příkladů, kdy se v původním textu objevily jednotky hmotnosti, délky a počtu. Nejedná se o prvky charakteristické pro cizí prostředí, proto jejich naturalizace neohrožuje původní účel textu. Díky naturalizaci cíloví čtenáři textu snadněji porozumí. Exotizace by mohla mít edukativní funkci, pokud rodič dítěti předčítá, může neznámé výrazy vysvětlit. Nicméně, jak jsem již zmínila, kniha je určena dětem, které již umí sami číst, proto je žádoucí, aby textu snadno porozuměli.

Z *tabulky č. 2* jde vidět, že Ruxová britskou měrnou soustavu vždy převádí, zatímco Horákovi ji v některých případech ponechávají. Při překladu je Ruxová konzistentní, vždy volí naturalizaci. Horákovi naproti tomu jednotky hmotnosti nechávají v původním měrném systému, ale jednotky délky převádí.

Překladatelské řešení Ruxové se dle mého názoru jeví jako vhodnější, v překladu je konzistentní, vzhledem k tomu, že je kniha určena dětem, díky naturalizaci si množství lépe představí. Překlad Horákových by mohl být kvůli nekonzistenci pro čtenáře matoucí.

6.1.2 Vlastní jména a názvy institucí

	Traversová	Horákovi	Ruxová
1	"But, Mary Poppins, I thought you said gingerbread—this isn't the way to Green, Brown and Johnson's , where we always get it——"	„Ale Mary Poppinsová, já myslela, že jste řekla, že jdeme pro perníky – ale touhle cestou nedojdeme k obchodu Green, Brown A Johnson , kde vždycky nakupujeme...“	„Ale Mary Poppinsová, říkala jste, že jdeme pro perníky, a tudy se nejde k perníkáři , kde vždycky nakupujem-“
2	" Fannie! Annie! Where are you?"	„ Fany, Anny! Kde jste?“	„ Fany, Anny , kdepak jste?“

3	I take the chance, my dear, as I heard William the Conqueror say to his Mother when she advised him not to go conquering England."	Spoléhám na štěstí, má drahá – slyšela jsem kdysi Viléma Dobyvatele , jak to řekl své matce, když mu radila, aby nechodil dobývat Anglii.“	Risknu to, děvenko – zrovna jako to řekl Vilém Dobyvatel své matce, když mu radila, aby nešel dobývat Anglii, na vlastní uši jsem ho slyšela
4	It's a special recipe today— one I got from Alfred the Great .	Dnes je to podle zvláštního receptu, dostala jsem ho od krále Alfréda Velikého .	Dneska jsou dělané podle zvláštního receptu – mám ho od krále Alfréda Velikého .
5	I remember everything— even what Guy Fawkes had for dinner every second Sunday.	Vidíte, já si pamatuji všechno – i to, co míval Robin Hood k obědu každou druhou neděli.	I to, co míval k obědu každou druhou neděli v měsíci Guy Fox, ten chlapík, co chtěl vyhodit do vzduchu parlament .

Tabulka č. 3 naturalizace a exotizace vlastních jmen a názvů institucí

Při překladu vlastních jmen a názvů se exotizace jeví jako vhodná překladatelská strategie, jména a názvy mohou být charakteristická pro cizí prostředí, překlad dá najevo, že se příběh odehrává v cizině. Vhodným příkladem jsou vlastní jména, v díle nemají specifický význam, proto jejich exotizace nenarušuje jednoduchost textu a jeho porozumění. V tabulce č. 3 jsem uvedla několik příkladů překladatelských řešení Ruxové a Horákových. V příkladě č. 1 je v originálním textu název obchodu *Green, Brown and Johnson*, Horákoví ve svém překladu zvolili exotizaci, doplnili však, že se jedná o obchod, aby čtenářům výraz vysvětlili. Ruxová se v překladu rozhodla pro substituci, název obchodu nahradila výrazem *k perníkáři*. Obě překladatelská řešení jsou pro čtenáře srozumitelná.

V příkladech 2–5 se objevují vlastní jména. V příkladu 2 se jedná o jména dvou postav, oba překlady jména ponechávají v původním znění, provádějí však fonetický přepis – koncovku *-ie* nahrazují *-y*. Zajímavé je, že ve jméně *Annie* oba překlady ponechávají dvě n (*Anny*), ale u jména *Fannie* ponechávají jenom jedno n (*Fany*). V případě Ruxové se zřejmě jedná o inspiraci předešlým překladem Horákových. V příkladech 3-5 se objevují jména historických osobností. Příklady 3 a 4, *William the Conqueror* a *Alfred the Great* mají český protějšek, který oba překlady využily, v případě *Alfréda Velikého* oba překlady výraz doplňují vysvětlením – *král*.

V příkladu č. 5 je zmíněn *Guy Fawkes*, Horákovi jméno substituují postavou *Robina Hooda*, postavou, která je dětem možná bližší a známější. Ruxová naproti tomu zachovává postavu, ale provádí fonetický přepis, pouze však přijmení *Guy Fox*, navíc přidala explicitní vysvětlení, kdo daná osoba je.

6.1.3 Názvy jídla

	Traversová	Horákovi	Ruxová
1	On the shelves were shabby little boxes of Sherbet, old Liquorice Sticks.	-	Na policích stály malé odřené krabice se šumivými bonbóny, staré proutky sladkého dřeva.
2	Only Barley-Sugar — can't possibly hurt 'em," the old lady said to Mary Poppins.	Je to jen z ječného cukru , to jim nemůže škodit	To je jen hroznový cukr – ten jim nemůže uškodit
3	There is Baked Custard for lunch, and I must be home in time to make it	Máme mít k obědu palačinky a já musím být včas doma, abych je mohla udělat.	K obědu bude svítek , a já musím být včas doma, abych ho udělala.

Tabulka č. 4 domestikace názvů jídla.

V tabulce č. 4 jsem vybrala příklady překladu názvů jídla a sladkostí, kde se překladatelská řešení lišila. V příkladu č. 1 se Horákovi rozhodli název sladkostí vypustit, odstranili celou větu. Ruxová zvolila naturalizaci, nahradila výrazy českým protějškem sladkosti, která se podobá té zmíněné v originálním díle. V příkladu č. 2 Horákovi volí doslovný překlad sladkosti, Ruxová se rozhodla sladkost nahradit jinou, která je dětem možná známější, zároveň ale zachovala, že se jedná o cukr. V příkladu č. 3 volí oba překlady nahrazení tradičního britského moučníku *Baked Custard*, za název českého sladkého dezertu, který k němu má blízko.

6.1.4 Shrnutí analýzy 1

Analýza 1 ukázala, že je v obou překladových verzích použita naturalizace, v obou překladech najdeme také příklad exotizace u Horákových například *obchod Green a Johnson*, u Ruxové *Guy Fox*.

Co se týče vlastních jmen, v obou překladech je volen vhodný český ekvivalent. Pokud jde o zvolení vhodnější překladačské strategie, překlad Ruxové se mi jeví jako lepší. V naturalizaci je konzistentní, pokud se rozhodla pro exotizaci, dodala také vysvětlení, což je dobrým vzdělávacím prvkem.

6.2 Analýza 2 – Hranice vět

V analýze 2 jsem se zaměřila na hranice vět, tedy interpunkci. Jak jsem již uvedla v kapitole 4.1.2, v dětské literatuře se klade důraz na to, aby se dobře četla nahlas, proto jsou vhodnější kratší věty. Použití krátkých vět je v dětské literatuře, a jejím překladu, také žádoucí proto, že děti lépe udrží pozornost, příliš dlouhá souvětí mohou být pro začínající čtenáře matoucí a hrozí, že textu úplně neporozumí. Hlavním účelem dětských knih je, aby byly pro děti lehce srozumitelné a čtivé, proto je důležité na to v překladu pamatovat.

	Traversová	Horákovi	Ruxová
1	And we don't often get the chance of talking to a nice, handsome young lady like you_____"	A to se nám tak často nestane, abychom si mohli pohovořit s takovou milou, hezkou mladou dámou, jako jste vy...“	A jeden nemá často možnost promluvit si s takovou milou hezkou mladou dámou jako jste vy.“
2	"Oh, well_____"	No dobrá...“	No tak dobře,“
3	The Fishmonger, unlike the Butcher, was a long thin man, so thin that he seemed to have no front to him but only two sides.	Prodavač ryb byl _____ na rozdíl od řezníka _____ dlouhý, vyzábělý muž, tak hubený, že se zdálo, jako by měl místo těla tenké prkýnko.	Obchodník s rybami byl na rozdíl od řezníka vysoký hubený člověk, tak tenký, že se zdál úplně placatý.
4	"But then, nobody does _____"	„Ale ostatně, kdo dobře vypadá...“	„No ale kdopak dneska dobře vypadá.“
5	I didn't mean it, really. I— oh_____Mary Poppins, please_____“ cried Michael.	„Ach ne, Mary Poppinsová, prosím vás...“,“ křičel Michal.	Já jsem to tak nemyslel, opravdu jsem to tak nemyslel. Já _____ ach _____ Mary Poppinsová, prosím vás.“ volal Michal.
6	this isn't the way to Green, Brown and Johnson's, where we always get it_____“	ale touhle cestou nedojdeme k obchodu Green, Brown A Johnson, kde vždycky nakupujeme...“	a tudy se nejde k perníkáři, kde vždycky nakupujem.“
7	"How do you do, Miss_____?"	„Dobrý den, jak se máte, slečno?“	„Dobrý den, jak se máte slečno _____?“

8	I assure you I haven't been so surprised since Christopher Columbus discovered America—truly I haven't!"	Ujišťuji vás, že jsem nebyla tak překvapená od té doby, co Kryštof Kolumbus objevil Ameriku. Opravdu nebyla!“	Mám zrovna takovou radost, jakou měl Kryštof Kolumbus, když objevil Ameriku — namouvěru, že mám!“
---	--	---	---

Tabulka č. 5 Hranice vět

V tabulce č. 5 jsem uvedla několik příkladů, kde se překladatelská řešení lišila. V originálním textu autorka k rozdělení vět často používá spojovníky, vyskytuje se v téměř všech osmi uvedených příkladech.

V příkladech č. 1, 4, 6 a 7 Horákovi nahrazují spojovník na konci věty trojtečkou, Ruxová spojovník zachovává. V tomto případě jde o přerušení přímé řeči, zachování spojovníku i nahrazení trojtečkou je dobré překladatelské řešení. V příkladu č. 2 Horákovi spojovník opět nahrazují trojtečkou, zatímco Ruxová ho nahrazuje čárkou, v tomto případě byl spojovník redundantní, jeho nahrazení čárkou text usnadňuje. V příkladu č.3 autorka odděluje vedlejší větu *unlike the Butcher* čárkami, Ruxová ve svém překladu také použila čárky. Naproti tomu, Horákovi zvolili oddělení spojovníky. V tomto případě mi spojovníky přijdou zbytečné. Naopak v případě č. 5 a 8 vedlejší větu, která je v originále oddělena spojovníky, Horákovi nahrazují čárkami, Ruxová zachovává spojovníky.

6.2.1 Shrnutí analýzy 2

Ruxová zachovává původní interpunkci Traversové, obzvlášť spojovníky. Horákovi je naopak nahrazují trojtečkou nebo větu ukončí tečkou. Horákovi však v některých případech pomlčky přidávají, i když je v původním textu nenajdeme. Obě překladatelské verze dodržují jednoduchost a snadnou čtivost původního textu.

6.3 Analýza 3 – Zdrobněliny

V analýze 3 jsem se zaměřila na použití zdrobnělin. Nejprve jsem se při předběžné analýze snažila zjistit, který z překladatelů zdrobněliny více používá a poté jsem provedla analýzu vybraného vzorku.

V analyzovaném vzorku se v originále objevilo celkem **10** zdrobnělin, v překladu Horákových je použito celkem **40** zdrobnělin a v překladu Ruxové **69**.

V první části analýzy 3 – *tabulka č. 6* jsem se nejdříve zaměřila na použití zdobnělin v originále a jejich překlad. Jak je uvedeno již v kapitole 4. 1.3, v angličtině se zdobněliny mimo jiné značí adjektivem *little*, či *tiny*.

	Traversová	Horákovi	Ruxová
1	"You," said Jane, in a very small voice .	„Vy,“ odpověděla Jana tichounkým hláskem .	„Vy,“ odpověděla Jana tenkým hláskem .
2	A high, thin, crackly little voice came from the back of the shop	ozval se vzadu v krámě vysoký, tenký, přeskakující hlásek .	ozval se zezadu z krámu vysoký, tenký, trochu třaslavý hlásek .
3	She broke off suddenly, screwing up her little eyes at the children.	Najednou se zarazila a upřela svá malá očka na děti	Náhle se odmlčela a upřela malá očka na děti.
4	they did not like to say anything, for, in spite of her tininess ,	Ale neřekli ani slovo, protože jim paní Corryová, ačkoliv byla tak drobounká , naháněla strach	ale neřekli nic, protože v nich paní Corryová přes svou drobnou postavičku budila strach
5	"Now, my darlings ,"	„Nuže, miláčkové ,“	„Tak pojďte, drahouškové ,“
6	There, outside in the Lane, stood a tiny form and two gigantic figures.	Tam venku v aleji stála drobná postavička a dvě obrovské postavy	Tam dole v uličce stála drobná postavička a dvě velikánské.
7	"Hist!" said Mrs. Corry suddenly, listening with her head on one side, like a small bird .	„Pst!“ řekla náhle paní Corryová a poslouchala, obracejíc hlavu na stranu jako ptáček .	Pst!“ řekla najednou paní Corryová, naklonila hlavu na stranu jako ptáček a naslouchala.

Tabulka č. 6

V tabulce 6 jsem uvedla příklady, kdy byla ve všech třech verzích textu použita zdobnělina. Z příkladů jde vidět, že se oba překlady drží originálu a zdobnělinu také využily. Jak jsem již zmínila, zdobněliny jsou v dětské literatuře běžné a očekávané, proto jde o vhodná překladatelská řešení.

	Traversová	Horákovi	Ruxová
1	The Butcher, who wore a large blue-and-white striped apron, was a fat and friendly man .	Řezník v široké zástěře, modrobílé pruhované, byl tlustý a vlídný muž .	Řezník ve velké modrobílé pruhované zástěře byl milý tlustý chlapík .

2	Jane and Michael, stopping abruptly behind it, found themselves outside the most curious shop they had ever seen.	Jana a Michal se zastavili za ním a zpozorovali, že stojí před nejpodivnějším krámem, jaký kdy viděli.	Jana a Michal se rázem zastavili a octli se před nejpodivnějším krámkem , jaký kdy viděli.
3	But in spite of this she ran towards them as lightly and as gaily as though she were still a young girl .	Ale přesto k nim běžela lehce a vesele jako mladá dívk a.	Ale přes to všechno k nim přiběhla lehce a vesele jako děvčátko .
4	"No, Mother ," said Miss Fannie meekly.	„Ne, matko ,“ pokorně řekla slečna Fany.	„Ne, maminko ,“ řekla pokorně slečna Fany.
5	"But remember—I'm not giving them away. I must be paid. The price is threepence for each of you."	„Ale pamatujte si – já perníky nedávám zadarmo. Musíte mi je zaplatit. Každý tři pence.“	„Ale pozor – já perníčky nedávám zadarmo. Musím dostat zapláceno. Od každého tři pence.“

Tabulka č. 7 zdrobněliny použité Ruxovou

	Traversová	Horákovi	Ruxová
	Faded loops of coloured paper hung in the windows, and on the shelves were shabby little boxes of Sherbet, old Liquorice Sticks, and very withered, very hard Apples-on-a-stick.	V maličkých výkladech visely řetězy z vybledlého barevného papíru, na poličkách stály scvrklá, velmi tvrdá a vysušená jablíčka napíchnutá na dřívkách.	Ve výkladních skříních visely řetězy z vybledlého barevného papíru a na policích stály malé odřené krabice se šumivými bonbóny, staré proutky sladkého dřeva a hodně scvrklá a hodně tvrdá jablíčka na špejli.
	"Sssh!" hissed Jane from her bed , for she, too, had heard the footsteps.	Jana z postýlky , protože také slyšela kroky.	„Pst!“ zasykla Jana z postele , poněvadž sama taky zaslechla kroky.
	There was the sound of the front door being quietly opened and shut again, and the creak of footsteps on the path .	Bylo slyšet, jak se domovní dveře tiše otevřely a zase zavřely a v písku na pěšince zaskřípaly kroky.	Bylo slyšet, jak se dveře u domu tiše otevřely a zase zavřely a jak po pěšině zaskřípaly kroky.

Tabulka č. 8 zdrobněliny použité Horákovými

V *tabulce č. 7 a 8* jsem porovnávala použití zdobnělin na místech, kde v anglickém originále nebyly vyjádřeny. Jak jsem již uvedla, v analyzovaném vzorku se v překladu Horákových objevilo 40 zdobnělin a v překladu Ruxové 69. V *tabulce č. 7 a 8* některé z nich uvádím. Z příkladů a předběžné analýzy vyplývá, že Ruxová zdobněliny ve svém překladu použila mnohem častěji než Horákovi. Jak jsem již zmínila v kapitole 4.1.3, použití zdobnělin v překladu dětských knih je vhodné, text na ně působí přívětivěji. Ruxová se svým překladem díky použití zdobnělin dětem přiblížila více.

6.3.1 Shrnutí analýzy č. 3

V analýze 3 jsem sledovala četnost a vhodnost použití zdobnělin. Z analýzy 3 vyplývá, že oba překlady zachovaly použití zdobněliny, když byla použita v anglickém originále. Analýza dále ukázala, že Ruxová zdobněliny použila mnohem častěji než manželé Horákovi.

V obou překladech se zdobněliny vyskytují i v případech, kde nejsou v originále vyjádřeny. U Ruxové však mnohem častěji. Horákovi ve svém překladu nebyli konzistentní, občas při překladu daného slova použili zdobnělý výraz a dále ho překládali nezdobněle. Ruxová je naproti tomu v překladu konzistentní.

6.4 Celkové shrnutí analýzy

Z analýzy jsem zjistila, že v obou překladech zvolili překladatelé adekvátní překladatelské postupy. Zaměřila jsem se však na hodnocení překladu dětské literatury, který má specifické požadavky. Jako kritéria pro svou analýzu jsem si jako první zvolila použití exotizace a naturalizace. Jako první jsem analyzovala použití exotizace a naturalizace jednotek délky, hmotnosti a počtu. Tato analýza odhalila, že Ruxová vždy volila naturalizaci, zvolila vhodné překladatelské řešení, naturalizovala prvky, které nebyly zásadní pro význam díla, nenarušila tak účel knihy a text čtenářům zjednodušila a přiblížila. Horákovi se naproti tomu rozhodli ve svém překladu některé prvky exotizovat, v exotizaci však nebyli konzistentní, to na čtenáře může působit zmatečně a narušuje to tak porozumění textu.

V druhé části první analýzy jsem se věnovala exotizaci a domestikaci vlastních jmen a názvů institucí. Z analýzy vyplynulo, že pokud jde o vlastní jména postav, oba překlady zachovávají původní znění, volí však fonetický přepis. Při překladu vlastních jmen historických postav

oba překlady využívají český protějšek. V jednom uvedeném příkladu Horákovi zvolili substituci, Ruxová použila fonetický přepis a explicitní vysvětlení.

V poslední části první analýzy jsem se zaměřila na překlad názvů jídla, Oba překlady se snažily o vhodný český ekvivalent.

V druhé části analýzy jsem se zaměřila na Hranice vět. Z analýzy vyplynulo, že Ruxová se ve svém překladu držela formální stránky originálního díla. Horákovi ve svém překladu věty více rozdělovali. Oba překlady dodržují jednoduchost textu, která je pro překlad dětské literatury zásadní.

Ve třetí části analýzy jsem se zaměřila na použití zdobnělin, které jsou pro dětskou literaturu a její překlad důležité. Z analýzy vyplynulo, že oba překlady zachovaly zdobnělý výraz, pokud byl použit v původním textu. Dále z analýzy vyplynulo, že Ruxová zdobněliny použila mnohem častěji než horákovi.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na změny, které se při překladu dětské literatury vyskytují, zaměřila jsem se na strategie vhodné pro překlad dětské literatury. Pro svou práci jsem si vybrala dvě překladové verze knihy *Mary Poppins* (česky *Mary Poppinsová*). Knihu napsala v roce 1934 spisovatelka P. L. Traversová. Její dílo je i po téměř sto letech velmi populární, jak v zahraničí, tak i u nás. Dílo se dočkalo také filmové a muzikálové adaptace. Jedná se o první díl knižní série o kouzelné chůvě Mary Poppinsové, kniha je určena pro malé čtenáře ve věku šesti až osmi let.

Pro analýzu jsem si zvolila první překlad z roku 1975, který vytvořili manželé Horákoví. Překlad jsem srovnávala s novějším překladem od Evy Ruxové, který byl vydán roku 1987 nakladatelstvím *Albatros*, stejně jako překlad manželů Horákových. Tyto překlady od sebe dělí pouze dvanáct let, překlad Horákových byl vydán pouze jednou, překlad Ruxové čtyřikrát.

Změny, ke kterým dochází při překladu dětské literatury jsem se snažila popsat v teoretické části práce. V teoretické části jsem nejdříve popsala obecné důvody a požadavky na překlad dětské literatury. V předběžné analýze (viz příloha) jsem se snažila sledovat změny, kterými se jednotlivé překlady od sebe liší. Po předběžné analýze jsem si zvolila tři oblasti, na které jsem se zaměřila konkrétněji v praktické části práce. Jednalo se o tyto kategorie:

1. Naturalizace a exotizace
2. Hranice vět
3. Zdrobněliny

Na základě vybraných kategorií jsem stanovila 3 hypotézy:

Hypotéza 1: Ruxová ve svém překladu dává přednost domestikaci, Horákoví naproti tomu exotizaci.

Hypotéza 2: Ruxová ve svém překladu používá více zdrobnělin.

Hypotéza 3: Co se týče hranic vět, Ruxová věty spíše spojuje a Horákoví je rozdělují.

Analýza mi potvrdila *hypotézu č. 1* Ruxová ve svém překladu upřednostňovala domestikaci, ve svém překladu byla konzistentní, snažila se text čtenářům zjednodušit a přiblížit. Z analýzy jsem zjistila, že se překladatelé v obou případech snažili kulturně specifické prvky vhodně

domestikovat, nicméně Horákovi v překladu nebyli konzistentní, občas zvolili naturalizaci a jindy exotizaci. Nekonzistence v překladu může na čtenáře působit negativně a může ztížit porozumění textu.

Hypotézu č. 2 analýza také potvrdila, Ruxová ve svém překladu zdobněliny používala častěji než Horákovi. Z analýzy použití zdobnělin opět vyplynulo, že Ruxová byla v překladu konzistentní, pokud při překladu daného výrazu jednou použila zdobnělinu, použila ji i v dalších případech, kdy se výraz v textu objevil. Horákovi byli nekonzistentní, při překladu jednoho výrazu nejdříve použili zdobnělinu, když se objevil znovu, výraz již nezdobňovali.

Hypotézu č. 3 analýza vyvrátila. Ruxová ve svém překladu spíše zachovávala formální stránku textu, držela se původní interpunkce, dlouhá souvětí rozdělovala na kratší věty. Horákovi ve svém překladu nahrazovali pomlčky trojtečkou, delší souvětí také rozdělovali do kratších vět. Oba překlady se snažily text zjednodušit a delší souvětí rozdělit do kratších vět.

Cílem mé bakalářské práce bylo zhodnotit, který z překladů lépe splňuje požadavky na překlad dětské literatury. V teoretické části práce jsem uvedla hlavní parametry, které by dětská literatura a její překlad měly splňovat, aby byly pro čtenáře co nejsrozumitelnější a čtivé. V praktické části práce jsem se věnovala analýze daných kritérií. Z analýzy a celkového dojmu z obou překladatelských verzí se mi jako vhodnější překlad jeví novější verze z roku 1987 od překladatelky Ruxové. Díky překladatelským strategiím, které volila je dle mého názoru pro dětské čtenáře čtivější a snadněji srozumitelný.

Summary

In my bachelor's thesis I focused on the changes that occur in the translation of children's literature, focusing on strategies appropriate for translating children's literature. For my thesis I chose two translated versions of *Mary Poppins*. The book was written in 1934 by the writer P. L. Travers. Her work is still very popular after almost a hundred years, both abroad and in this country. The work has also been adapted into a film and a musical. This is the first volume of the book series about the magical nanny Mary Poppins, the book is intended for young readers aged six to eight years.

For the analysis, I have chosen the first 1975 translation by Mr and Mrs Horak. I compared the translation with a more recent translation by Eva Rux, published in 1987 by Albatros, as well as the Horak couple's translation. These translations are separated by only twelve years, the Horák translation has been published only once, the Rux translation four times.

I have tried to describe the changes that occur in the translation of children's literature in the theoretical part of the thesis. In the theoretical part, I first described the general reasons and requirements for translating children's literature. In the preliminary analysis (see appendix), I tried to trace the changes in which individual translations differ from each other. After the preliminary analysis, I chose three areas to focus on more specifically in the practical part of the thesis. These were:

1. Naturalization and exoticization
2. Sentence boundaries
3. Diminutives

On the basis of the selected categories, I have established 3 hypotheses:

Hypothesis 1: Ruxová prefers domestication in her translation, the Horáks, on the other hand, prefers exoticization.

Hypothesis 2: Ruxová uses more diminutives in her translation.

Hypothesis 3: As far as sentence boundaries are concerned, Ruxová tend to join sentences and the Horáks tend to divide them.

Analysis confirmed my *hypothesis 1* Ruxová favoured domestication in her translation, she was consistent in her translation, she tried to simplify and make the text more accessible to the readers. From the analysis, I found that in both cases the translators tried to naturalise

culturally specific elements appropriately, however, the Horáks were not consistent in their translation, sometimes opting for naturalization and other times for exoticization. Inconsistency in translation can have a negative effect on the reader and can make it difficult to understand the text.

Hypothesis 2 was also confirmed by the analysis; Ruxová used diminutives in her translation more often than the Horáks. The analysis of diminutive usage again showed that Ruxová was consistent in her translation; if she used a diminutive once in translating a given expression, she used it in other instances when the expression appeared in the text. The Horáks were inconsistent, first using a diminutive when translating an expression, then no longer using it when the expression when it reappeared.

Hypothesis 3 was refuted by the analysis. In her translation, Ruxová tended to preserve the formal aspect of the text, keeping to the original interpunction and breaking long sentences into shorter ones. The Horáks' translation replaced hyphens with a three dots, and also divided longer sentences into shorter ones. Both translations attempted to simplify the text, breaking longer sentences into shorter ones.

The aim of my bachelor's thesis was to evaluate which of the translations better meets the requirements for the translation of children's literature. In the theoretical part of the thesis I presented the main parameters that children's literature and its translation should meet in order to be as comprehensible and readable as possible for the reader. In the practical part of the thesis, I analysed the given criteria. From the analysis and the overall impression of the two translations, the more recent 1987 version by Rux seems to me to be the more appropriate translation. In my opinion, the translation strategies she chose make it more readable and easier to understand for child readers.

Seznam použité literatury

Primární zdroje

TRAVERSOVÁ, P.L., 1975. *Mary Poppinsová*. Přeložili Jiří a Anna Horákoví. První vydání. Praha: Albatros.

TRAVERSOVÁ, P.L., 1987. *Mary Poppinsová*. Přeložila Eva Ruxová. Druhé vydání. Praha: Albatros.

TRAVERS, P.L., 1981. *Mary Poppins*. Harcourt, INC. ISBN 978-0-15-205810-4.

Sekundární zdroje

BRODY, Paul, 2013. *The Real Life Mary Poppins*. Golgotha Press.

ČECHOVÁ, Marie a kol., 2000. *Čeština – řeč a jazyk*. 2. vydání. Praha: ISV. ISBN 80-85866-57-9.

GHEQUIERE, Rita, 2014. *Why does Children's Literature Need Translations?*. In: COILLIE, Jan Van, VERSCHUEREN, Walter. *Children's Literature in Translation*. New York: Routledge. s. 19-34. ISBN 978-1-900650.

INGE, Thomas, 2012. *P. L. Travers, Walt Disney, and the Making of Mary Poppins*. In: *Moravian Journal of Literature and Film*. Dostupné z <https://moravianjournal.upol.cz/vol-3-no-2-spring-2012/>

JOBE, R., 1996. 'Translation', in HUNT, P. (ed) *International Companion Encyclopedia of Children's Literature*. London & New York: Routledge, 519-529.

KNITTLOVÁ, Dagmar, 2000. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0143-6.

LATHEY, Gillian, 2016. *Translation Children's Literature*. New York: Routledge. ISBN 978-1-138-80374-9

LEVÝ, Jiří, 2012. *Umění překladu*. 4. vydání. Praha: Apostrof. ISBN 978-80-87561-15-7.

LUŠKOVÁ, Kristýna, 2020. *Komparativní analýza dvou překladů knihy Lev, čarodějnice a skříň od C. S. Lewise se zaměřením na překlad dětské literatury*. Bakalářská práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Dostupné z: <https://theses.cz/id/9bplbc/>.

LYNCH-BROWN, Carol, TOMLINSON, Carl, 1999. *Essentials of Children's Literature*. 3rd ed. Boston: Allyn and Bacon. ISBN 0-205-28136-2.

NIKOLAJEVA, Maria, 1995. *Children's Literature as a Cultural Code: A Semiotic Approach to History*. In: NIKOLAJEVA, Maria. *Aspects and Issues in the History of Children's Literature*. Westport: Greenwood Press. s. 39-48 ISBN 0-313-29614-6.

NORD, Christiane, 1991. *Text Analysis in Translation. Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Amsterdam and Atlanta GA: Rodopi. ISBN 90-5183-311-3.

O'SULLIVAN, Emer, 2005. *Comparative Children's Literature*. London and New York: Routledge. ISBN 0-203-50866-1.

OITTINEN, Riitta, 2000. *Translating for children*. New York: Garland. Garland reference library of the humanities, v. 2150. ISBN 0815333358.

PUURITENEN, Tiina, 1998. *Syntax, Readability and Ideology in Children's Literature*. In: *Meta: Translators' Journal*, vol. 43. s. 524-533. Dostupné z <https://www.erudit.org/fr/revues/meta/1998-v43-n4-meta169/003879ar/>

RUSÍNOVÁ, Zdenka, NEKULA, Marek, 2017. *DEMINUTIVUM*. In: KRÁLÍK, Petr, NEKULA, PLESKALOVÁ, Jana. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DEMINUTIVUM>

SHAVIT, Zohar, 1995. *The Historical Model of the Development of Children's Literature*. In:
NIKOLAJEVA, Maria. *Aspects and Issues in the History of Children's Literature*. Westport:
Greenwood Press. s. 27–38 ISBN, 0-313-29614-6.

ZEHNALOVÁ, Jitka, 2020. *Aspekty literárního překladu: mediační úloha překladatele*.
Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 9788024457413.